

Készülő antológiánkban versek, rövid prózai írások, festmények és lírai jegyzetek idézik meg a haza, a szülőföld szeretetét – a honi tájak, a főváros szépségét és kopárságát, a magyar történelem fontos eseményeit és szereplőit, katasztrófát, üldözöttséget, emigrációt és honvágyat; a hazatalálás sóvárgását. Itt és következő számainkban ízelítőket közlünk.

Csajka Gábor Cyprian: HARD-KIER 64

Fönt a városban, az agyonjárt Moszkva
téren, hajléktalanokat etettek a máltaiak.
Rendőrok egyengették a hosszú sort, kábé
kétezer embert, s őrizték a fehér kocnikat.
Azok hozták át innen a babgulyást
meg sok-sok papírvékony, műanyag csajkát.
Egy fakó, sovány, szakállas férfi újra sorba
állt; észrevették, ütötték, megrugdosták.
Lebukott; egyszer már kiette a nevemet.
Nincs géppisztolyom, nem lőttem szét az eget.

Ha a csajka valóban papírvékony, kegyetlenül égeti az ember tenyerét a forró gulyástól pillanatok alatt áttüzesedő műanyag. Égeti az ételosztókét is, amikor igyekeznek egyenlő mennyiségű hús- és zöldségdarabot kihalászni, de nincs mit tenni: a vastagabb anyagból készült csajka túl drága. A szelet kenyér hőszigetelő alátétként szolgál, míg a hajléktalanok az agyonjárt tér valamelyik sarkába vonulva padkaszélre csúsztatják a tányért, apróra tépik a kenyeret és fölé hajolva kanalaznak. Láttam már elégszer. Láthatta Csajka Gábor Cyprian is, a pillanatfelvételnél rögzített kép részletei belevésődtek – vagy többször ismétlődő élmény volt? Az éhes emberek hosszan elnyúló sora megszokhatatlan, mindegy, melyik téren és hányszor látjuk. A számkivetettek gyorsan beletanulnak a rájuk kényszerített szerepbe, várakozás közben magukra öltik a többségi társadalom moralitásjátékának torz figuráit. Láttam már elégszer: Brutális Önzés ráförmed a félvakon tapogatózó Öregségre, Rend és Fegyelem két oldalról cibálja Szégyent, míg Gyávaság tompán maga elé mered. Nehezen szokható meg az alázatosság, a kielégíthetetlen éhség is, de az ételosztás legfájdalmasabb tapasztalata, ahogy a hajléktalanokból kiölt szolidaritás helyét átveszi a Pillanatnyi Érdek, és csúfondáros pofát vágva nyelvet ölt a nézőkre. A moralitásjáték csúcspontja, amikor a Via Dolorosa hosszú sorát saját testükből formálók észrevették, ütötték, megrugdosták a Jézus-szerű, sovány, szakállas férfit.

A költő bátorságának jele, hogy kilép a nézőszerepből, nevéből szójátékot formálva saját magát is belehelyezi a pillanatfelvételbe. Így lesz hiteles és átélhető az utolsó sor kétségbeesett, tehetetlen dühe. Éreztem már elégszer.

HORGAS JUDIT

Petri György – EGY TÖRVÉNYRE

Köztársaságunk koronás címere.

Neomagyar. Félreértés ne essék:

meghajtom előtte lófőmet. Natürlích.

És meleg öröm

tartozik általjárni

szívemet, sőt: szúmet! kiváltképp és

mindazonáltal (tá titi tá tá).

Én törvény... – mit tisztelő! –

törvény-mániás vagyok. (Tényleg.)

Mondd, Szoki, öreg szaki,

nem maradt egy korty

véletlenül a bürökpohár alján?

Elszopogatnám.

Az Országgyűlés 1990. július 3-án iktatta törvénybe (1990/XLIV.) a Magyar Köztársaság címereként az 1867-es szentkoronását. Erre reagált a vers a Beszélő hetilapban.

Éles vita volt, jeles történészek is a Kossuth-címer mellett érveltek – de hiába: a többség szerint ,akkor volt nagy a Magyar!' A költőt bősztítette a hamis nagyhatalmi nosztalgia (amely a világháborúba vezetett.) Ezért a nyelvi fintorokban megjelenő keserű gúny: a neomagyarra csapó natürlích, a fejemet-főmet-tősgyökeres székely primipilusi lófőmet szófacsarás, a csász.-kir. stílust imitáló tartozik általjárni... szúmet, a mondatként odavetett kiváltképp és mindazonáltal.

Mindazonáltal (tá titi tá tá) adott a dilemma: a valódi demokrata köteles-e elfogadni a demokratikusan meghozott törvényt. Adott esetben az ostobaságból megszavazott koronás címert. De van a dilemmának feloldása, méghozzá mesteri: a belső rímmel megszólított Szókratész bürökpohara, ha másképp nem, mint vágykép – és a külön szakaszba tett adoniszi zárás (tá titi tá tá): Elszopogatnám.

MESTERHÁZI MÁRTON

Ady Endre – NEKÜNK MOHÁCS KELL

Ha van Isten, ne könyörüljön rajta:

Veréshez szokott fajta,

Cigány-népek langy szívű sihederje,

Verje csak, verje, verje.

Ha van Isten, meg ne sajnáljon engem:

Én magyarnak születtem.

Szent galambja nehogy zöld ágat hozzon,

Üssön csak, ostorozzon.

Ha van Isten, földtől a fényes égig

Rángasson minket végig.

Ne legyen egy félpercnyi békességünk,

Mert akkor végünk, végünk.

A 20. század elején talán nem is volt nagyobb hatású – és vitatottabb – szellem Adynál. A magyar progressziót mindeneelőtt következetes nacionalizmus-ellenes verseivel és publicisztikáival hódította meg. De miközben gúnyal-dühvel támadta a bugyuta szittyaságot és kíméletlenül bökött minden avított, történelem-hamisító „úri magyarságra”, ő is mitizálta a „fajt”, a magyar léte. A gondolkodásunkat azóta is meghatározó szimbólumaival – a magyar Ugartól a magyar messiásokig – új, de a régi dagálytól sem mentes legendákat lehetett formálni.

*A „fordított himnusz” – ahogy Benedek Marcell jellemezte a verset, hiszen nem áldást, hanem sorscsapást kér a költő Istentől, ráadásul a feltételesen létező Pantokrátortól – három szakasza a nyelvtani szerkezet változtatásával ábrázolja az érzelmi közelítést és azonosulást. Az előbb csak ítélező „idegen” suta egyszerűséggel vallja meg: Én magyarnak születtem. Végül többes szám első személyben prófétál. A Nyugat első évfolyamában, 1908-ban jelent meg a vers – hol volt még akkor az új „Mohács”?!
LEVENDEL JÚLIA*

LEVENDEL JÚLIA